

Beleidsregel cultuurhistorisch waardevolle groengebieden 2013

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. groengebied:
een gebied zijnde een bos, park, plantsoen, tuin of begraafplaats
2. cultuurhistorisch waardevol:
de aan een bouwwerk, gebied of element toegekende waarde in verband met ouderdom, gaafheid, zeldzaamheid of herkenbaarheid vanuit historisch oogpunt
3. park:
een uitgestrekt, aangelegd groen gebied, meestal verfraaid door padenpatroon, afwisselende beplanting, gazons en vijvers.
4. plantsoen:
een aangelegd, met bomen en heesters beplant terrein
5. begraafplaats:
een aangelegd terrein waar overledenen worden begraven of bijgezet
6. pad:
een smalle weg, verhard of onverhard, voor voetgangers en fietsers in een groen gebied; een padenpatroon is een stelsel van paden
7. gazon:
een goed onderhouden grasveld
8. beplanting:
een begroeiing in aangelegd groen gebied, zoals bos, park, tuin, plantsoen of begraafplaats zijnde o.a. heggen, boomgroepen, heestergroepen, borders, bossages, boomgaard, laan, bosranden
9. water:
een natuurlijk of gegraven water zijnde een rivier, meer, kanaal, watergang, sloot, vijver of poel
10. verharding:
een stuk weg of grond dat door middel van materiaal is verhard
11. hoogteverschil:
op verschillende hoogten aangelegde gronden, waardoor er glooiingen kunnen ontstaan
12. element in de openbare ruimte:
een kunstmatig, vaak bouwkundig voorwerp in een openbaar gebied zijnde o.a. een muur, plantenbak, bank, monument etc.
13. hekwerk (privé):
een omheining van hard materiaal, bijvoorbeeld metaal, steen of hout

Artikel 2 Doel van deze beleidsregel

Doel van de “Beleidsregel cultuurhistorisch waardevolle groengebieden 2013” is tweeledig:

1. het beschermen en instandhouden van cultuurhistorisch waardevolle groengebieden die geen rijksmonument in de zin van de Monumentenwet 1988 zijn;
2. het bieden van een toetsingskader voor het verlenen van een aanlegvergunning (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) in cultuurhistorisch waardevolle groengebieden.

In deze beleidsregel zijn de cultuurhistorisch waardevolle groengebieden vastgelegd (artikel 3). De beleidsregel beperkt zich alleen tot de cultuurhistorische aspecten van de betreffende groengebieden, er is geen relatie met andere wetgeving. Om de aanwezige en potentiële cultuurhistorische waarden van deze gebieden te beschermen wordt in bestemmingsplannen een omgevingsvergunning (aanlegvergunning) verplicht gesteld voor het uitvoeren van werkzaamheden zoals het veranderen van paden, waterlopen en beplanting. Dat maakt het mogelijk om aantasting van cultuurhistorische waarden te voorkomen. Beoordeeld wordt of het plan niet tot een onevenredige aantasting van cultuurhistorische waarden leidt. Deze beleidsregel is daarbij een hulpmiddel.

In deze nota is per groengebied het toetsingskader aangegeven. De cultuurhistorische waardevolle kenmerken zijn in deze nota opgenomen. Als er in de betreffende gebieden ingrepen zullen gaan plaats vinden, dient vooraf advies te worden gevraagd aan Advies veiligheid/Monumenten van de gemeente Delft. Als een ingreep een wijziging van de cultuurhistorische waarden van het groengebied betekent, zal de ingreep voor advies aan de Commissie voor Welstand en Monumenten worden voorgelegd.

Bij vergunningplichtige ingrepen wordt beoordeeld of de in de beleidsregels aangegeven cultuurhistorische waarden worden aangetast. Als dit niet het geval is, kan de vergunning worden verleend. Als wel aantasting plaatsvindt, wordt beoordeeld of er sprake is van een onevenredige aantasting. Dat betekent dat een afweging plaatsvindt tussen het cultuurhistorisch belang en het belang dat bestaat bij de ingreep.

De vergunningplicht voor werkzaamheden in cultuurhistorisch waardevolle groengebieden vormt geen belemmering voor normaal onderhoud. Werkzaamheden die niet tot een verandering van de structuur van het groengebied leiden of werkzaamheden die volgens een instandhoudingsplan worden uitgevoerd, zijn van de vergunningplicht uitgezonderd.

Artikel 3 Werkinggebied

De beleidsregel is van toepassing op de volgende groengebieden, waaronder parken, plantsoenen, tuinen en begraafplaatsen:

1. Algemene begraafplaats Jaffa (L81-80-40)
2. Algemene begraafplaats Iepenhof (L82-80-19)
3. Agnetapark (L33-80-04)
4. Klein Veluwe (L21-80-27)
5. Nieuwe Plantage (L11-80-08)
6. Wallertuin, Tutein Noltheniustuin en Noltheniusplantsoen (L11-80-07 en L11-80-06)
7. Kalverbos (L11-80-05)
8. Botanische Tuin (L81-80-39)
9. De Vries van Heijstplantsoen (L81-80-41)
10. Wilhelminapark (L36-80-24)
11. Hertenkamp (L25-80-13)
12. Arboretum-Heempark (L26-80-34)
13. Binnentuin Van Blommesteinstraat (L32-80-07)

De nummers achter de gebieden corresponderen met die van de kaarten die in de bijlage te vinden zijn en die de precieze begrenzing aangeven.

Artikel 4 Algemene regels

1. Handhaven van de inrichting van cultuurhistorisch waardevolle groengebieden. Hoofdelementen van de inrichting zijn o.a.:

- a. padenpatroon
- b. verhardingen
- c. open en dichte beplanting
- d. hoogteverschillen
- e. water

Artikel 5 Toetsingskader per gebied (inclusief kaart zie bijlage)

Per gebied is een waardestelling opgesteld aan de hand waarvan een toetsingskader voor een omgevingsvergunning (aanlegvergunning) wordt geboden. Een groot deel van deze gebieden is opgenomen in de "Inventarisatie en waardenstelling cultuurhistorisch groen tot 1940. 16 groene parels

in Delft als spiegels van de tijd”, waar een waardestelling in is opgenomen dat de basis vormt voor dit toetsingskader. Het toetsingskader verschilt per gebied

1. Algemene begraafplaats Jaffa:

In 1868 werd de algemene begraafplaats Jaffa gesticht door particuliere ondernemers. De eerste aanleg geschiedde in landschappelijke stijl, waarbij de Kloosterwetering die uit de eerste ontginningsperiode van de 11de eeuw dateert, is opgenomen. Vervolgens is de begraafplaats overgenomen door de gemeente, waarna in 1929 een uitbreiding in architectonische stijl aan de noordzijde werd ontworpen door ir. J. de Booij. In het verlengde van de Kloosterwetering kreeg de begraafplaats een centrale as met daarin de entree en de aula. De begraafplaats wordt rondom afgebakend door Italiaanse populieren. De begraafplaats fungeert nu als groene buffer tussen het TU-Noord- en TU-Middengebied. Karakteristieke waarden:

- centrale as die verschillende gedeelten met elkaar verbindt, met daarin de entree en de aula
- gebogen padenpatroon, kunstmatige glooiingen, afwisseling tussen open en dichte beplanting in het oude deel
- hagenstructuur en rechthoekig padenpatroon in het nieuwe deel
- populieren en watergang om de hele begraafplaats

2. Algemene begraafplaats Iepenhof:

De begraafplaats Iepenhof is in 1964 aangelegd en vormt een onderdeel van het groot natuur- en recreatiegebied de Delftse Hout. Het ontwerp voor de begraafplaats is van de hand van landschapsarchitect W.J.C. Boer in samenwerking met de Nederlandse Heidemaatschappij. De aanleg wordt gekenmerkt door een rechthoekig patroon van grintpaden met daarin vierkante vakken die omgeven zijn door circa 1.20 m hoge heggen en gazons. In deze vakken zijn de graven op een geometrische wijze geordend. Centraal in plan ligt het strooiveld met solitaire beplanting en urnenmuren. Aan de noordzijde staat een nieuw crematoriumgebouw ontworpen door Ineke Hulshof. De gehele begraafplaats omgeven door een sloot. Karakteristieke waarden:

- rechthoekig patroon van grintpaden met centraal gelegen strooiveld
- vierkante vakken met graven, omgeven door hagen van ca. 1.20 meter hoog en gazon.
- watergang rondom de begraafplaats

3. Agnetapark:

Op initiatief van J.C. van Marken, eigenaar van de Koninklijke Gist- en Spiritusfabriek, werd rond 1882 de eerste fabriekskolonie van Nederland aangelegd. In een park naar ontwerp van L.P. Zocher in traditionele landschapsstijl werden woningen voor de fabrieksarbeiders aangelegd. In de periode 1925-1929 werd het Agnetapark uitgebreid met het Nieuwe Park. H. Roeters van Lennep maakte een plan in architectonische stijl voor de parkaanleg, terwijl J. Gratama het architectonisch ontwerp voor zijn rekening nam. Bijzonder in beide gedeelten is dat de parkaanleg en de bebouwing één geheel vormen. Karakteristieke waarden:

- park en bebouwing vormen één geheel
- hagenstructuur rondom de woningen
- Oude Park: slingerend padenpatroon, grillige waterpartij omzoomd door open gazons met afwisselend gesloten beplanting
- Nieuwe Park: rechthoekig stratenpatroon met centrale rechthoekige vijver, gazons met bloemperken en gemetselde elementen; voortuinen, achtertuinen en binnentuinen

4. Klein Veluwe:

Het buitengesticht Sint Joris werd in 1932 uitgebreid naar een plan van architect A. van der Lee. Onderdeel van deze uitbreiding is een heuvelpark, Klein Veluwe genaamd, dat is aangelegd door patiënten met grond die vrijkwam door de aanleg van Rijksweg 13 die ten noorden ervan loopt. Het heuvelpark is aangelegd in een landschapsstijl, waardoor de sfeer van een bos gecreëerd is. Kenmerkend zijn de hoogteverschillen, het gebogen padenpatroon, de dichte boombeplanting en de grillige vijver. Het zuidelijk deel is in de jaren zestig door de aanleg van nieuwe paviljoens verdwenen. Karakteristieke waarden:

- hoogteverschillen
- dichte boombeplanting die bossfeer creëert

- slingerend padenpatroon
- grillige vijver

5. Nieuwe Plantage:

Na de aanleg van het Rijn-Schiekanaal in 1891-1894 werd de noordelijke stadsgracht gedempt. Voor het gebied tussen het Koningsplein in het zuiden en de Nieuwe Plantage in noorden ontwierp tuinarchitect H.A.C. Poortman een plantsoen in romantische landschapsstijl. Karakteristiek zijn de hoogteverschillen, het slingerende padenpatroon en de afwisseling tussen open gazons en dichte beplanting. Het plantsoen is vooral op de statige bebouwing ten noorden ervan georiënteerd door de langgerekte structuur en de dicht beplante randen aan de zuidzijde. Karakteristieke waarden:

- hoogteverschillen
- slingerend padenpatroon
- afwisseling tussen open gazons en dichte beplanting
- oriëntatie op bebouwing aan noordzijde

6. Wallertuin, Tutein Noltheniustuin en Noltheniusplantsoen:

Ten noorden van de bebouwing langs de Nieuwe Plantage liggen twee privétuinen die nu één geheel vormen: de Wallertuin in het oosten en de Tutein Noltheniustuin in het westen. De Tutein Noltheniustuin is in 1911 ontworpen door L. Springer in landschapsstijl. In 1929 maakte H. Roeters van Lennep een nieuw ontwerp in architectonische stijl. De Wallertuin werd rond 1907 in landschappelijke stijl aangelegd. Rond 1930 is de Tutein Noltheniustuin door de aanleg van de Vrijenbanselaan doorsneden. Het westelijke deel, dat in een tamelijk oorspronkelijke staat verkeert, heet nu het Noltheniusplantsoen. De tuinen ten oosten van de Vrijenbanselaan zijn verwilderd, maar de hoofdlijnen en de monumentale bomen van het oorspronkelijke planontwerp zijn nog herkenbaar. Karakteristieke waarden:

- hoogteverschillen
- waterpartijen
- slingerend padenpatroon Noltheniusplantsoen
- dichte beplanting
- bestand aan oude monumentale bomen van oorspronkelijk ontwerp

7. Kalverbos:

De groenaanleg van het Kalverbos dateert uit 1894, toen H.A.C. Poortman een herinrichtingsplan maakte voor de Nieuwe Plantage inclusief het Kalverbos in romantische landschapsstijl (zie 5. Nieuwe Plantage). De geschiedenis van het Kalverbos, dat in de loop der eeuwen veel transformaties heeft ondergaan, is al veel ouder. In 1572 werd op deze plek een bolwerk voor de Wateringse- en Haagpoort aangelegd. In 1828 werd op dit bolwerk de gemeentelijke begraafplaats aangelegd die in 1874 werd verplaatst naar de Jaffalaan. In het ontwerp van Poortman was een watertoren opgenomen die 1895 verrees. De laatste transformatie geschiedde door de aanleg van de Vrijenbanselaan rond 1930. Het Kalverbos werd toen van de Nieuwe Plantage afgesneden. Karakteristieke waarden:

- afwisseling open en dichte beplanting
- slingerend padenpatroon in het zuidelijke deel
- hoogteverschillen

8. Botanische Tuin:

De Botanische Tuin is in 1916-1917 ontstaan na jarenlange inzet van professor G. Van Iterson jr. met als doel het kweken van planten die bruikbaar zijn in de techniek voor onderwijs en onderzoek. De tuin, gelegen achter het gebouw voor Technische Botanica, bestond oorspronkelijk uit drie delen: een bomentuin in het zuiden, een tuin voor één- en tweejarige gewassen in het westen en kassen van de Duitse firma Gustav Röder. In 1917 werd de kruidentuin van de Delftse apothekers ten noorden van de tuin erbij gekocht. Het westelijke deel maakt nu geen deel meer uit van de tuin. De Botanische Tuin heeft nu vier delen: de bomentuin met een parkachtige aanleg, de middentuin met nuttige en siergewassen in formele stijl, de kruidentuin met vakken voor o.a. medicinale kruiden en vezelplanten en de kassen. Kenmerkend is de samenhang en afwisseling tussen de vier gedeelten. Karakteristieke waarden:

- samenhang en afwisseling tussen de vier gedeelten
- bomentuin met slingerend padenpatroon, solitaire beplanting, bossages en doorzichten
- kruidentuin met indeling in vakken
- middentuin met formele aanleg

- de kassen

9. De Vries van Heijstplantsoen:

In de driehoek gevormd door de Julianalaan, de Mijnbouwstraat en het gebouw voor Scheikundige Propedeuse ontwierp tuinarchitect H.A.C. Poortman in de jaren tien van de vorige eeuw het besloten, naar binnengericht De Vries van Heijstplantsoen. Het plantsoen heeft een aanleg in romantische landschapsstijl, waarbij de rondom geleden TU-gebouwen dienen als decor. Het ontwerp is geraffineerd met een gebogen, rondlopend wandelpad en de zichtlijn naar de Poortlandkerk in het oosten vanaf het middengazon. Aan weerszijden van het middengazon wisselen heesters en hogere boombeplanting elkaar af. Via een verbindingspad met toegangshek is er een aansluiting op de Botanische Tuin in het noordoosten. Karakteristieke waarden:

- ruimtelijk verband met omliggende TU-gebouwen, Poortlandkerk en Botanische tuin
- gebogen wandelpad
- middengazon met zichtlijn op Poortlandkerk
- afwisseling tussen open en dichte beplanting

10. Wilhelminapark:

Het Wilhelminapark, oorspronkelijk Westplantsoen geheten, werd in 1932 geopend. Het park werd aangelegd in het kader van de Werkverschaffing, een rijkssubsidieregeling in die tijd.

Plantsoenopzichter O. de Vries ontwierp een park in romantische landschapsstijl met slingerende paden en waterpartijen en glooiende gazons dat vooral bedoeld was als kijkpark. In 1967 werd het park aangepast en vergroot. In 1994 volgde een renovatie, waarbij de oorspronkelijke aanleg is teruggebracht. Zichtlijnen, de oorspronkelijke samenhang tussen heesters en bomen en het slingerende padenpatroon zijn hersteld. Ook de visuele afsluiting ten opzichte van de omringende bebouwing is in ere hersteld. Karakteristieke waarden:

- slingerend padenpatroon
- grillige vijver en sloten,
- glooiende gazons (open) afgewisseld met heester- en bomengroepen (dicht)
- zichtlijnen
- beslotenheid ten opzichte van omringende bebouwing

11. Hertenkamp:

De Hertenkamp is vanaf 1938 aangelegd naar een plan van ir. J. de Booij, directeur Openbare Werken, en O. de Vries, plantsoenopzichter, in het kader van de Werkverschaffing. De Hertenkamp was onderdeel van recreatieterrein Tweemolentjesvaart, het eerste grote recreatiegebied, volkspark, van Delft. Het plan sloot aan op bestaande structuren, zoals de Tweemolentjesvaart en de Nootdorpse Plassen die werden getransformeerd tot een langwerpige vijver die als een rivier door het park stroomt. Het park is aangelegd in een wat strakkere landschapsstijl met verschillende zichtlijnen. Om de vijver loopt een pad met verschillende zijpaden die de verschillende kamers verbindt. In deze kamers bevinden zich o.a. speelweides, open ruimten en de hertenkamp zelf. Kenmerkend zijn verder de gazons, boomgroepen en bosranden. Het park heeft wel enkele natuurvriendelijke aanpassingen ondergaan in de jaren negentig, maar de oorspronkelijke structuur en het karakter zijn behouden.

Karakteristieke waarden:

- centrale, langwerpige, grillige vijver
- grillig padenpatroon
- verschillende kamers
- afwisseling gazons, boomgroepen en bosranden
- zichtlijnen

12. Arboretum-Heempark:

Het Arboretum en het Heempark zijn in 1966-1967 aangelegd en vormen een onderdeel van het groot natuur- en recreatiegebied de Delftse Hout. Het ontwerp voor het groengebied is van de hand van landschapsarchitect W.J.C. Boer die ook de rest van de Delftse Hout ontwierp. Het Arboretum en het Heempark waren bedoeld als educatieve functie voor Delftse scholen: niet alleen de kennis van planten en bomen diende te worden vergroot, maar ook de liefde voor de natuur. Het gebied bestaat uit een naald- en een loofboomgedeelte en is ontworpen in landschapsstijl met een grillige, gebogen padenpatroon en een slingerende waterpartij met eilandjes. Karakteristieke waarden:

- gebogen padenpatroon
- loof- en naaldboomgedeelte
- slingerende waterpartij

- solitaire beplanting met bomen

13. Binnentuin Van Blommesteinstraat:

Tussen de maisonnettegebouwen langs de Van Blommesteinstraat en de Van der Lelijstraat ligt een langgerekte besloten binnentuin. De tuin is in de tweede helft van de jaren vijftig aangelegd naar een ontwerp van Mien Ruys. Langs de beide woonblokken loopt aan de binnenzijde een pad. Het binnenvlak is opgedeeld in drie gedeelten. Het middendeel bestaat hoofdzakelijk uit gazon met heesters en solitaire bomen. De twee buitenste delen hebben borders met heesters en bloemen en een diagonaal pad dat leidt naar een door heggen omgeven kamer met banken en in het midden een zandbak. Karakteristieke waarden:

- rondlopend pad en diagonale paden
- twee kamers met banken en een zandbak
- heggen in verschillende soorten
- solitaire boombeplanting
- borders met vaste planten en bloemen

Artikel 6 Hardheidsclausule

In gevallen waarin deze beleidsregel niet voorziet, beslist het college.

Artikel 7 Inwerkingtreding

Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na publicatie (12 december 2013).

Artikel 8 Citeertitel

Deze beleidsregel kan worden aangehaald als "Beleidsregel cultuurhistorisch waardevolle groengebieden 2013".

Delft, 8 oktober 2013

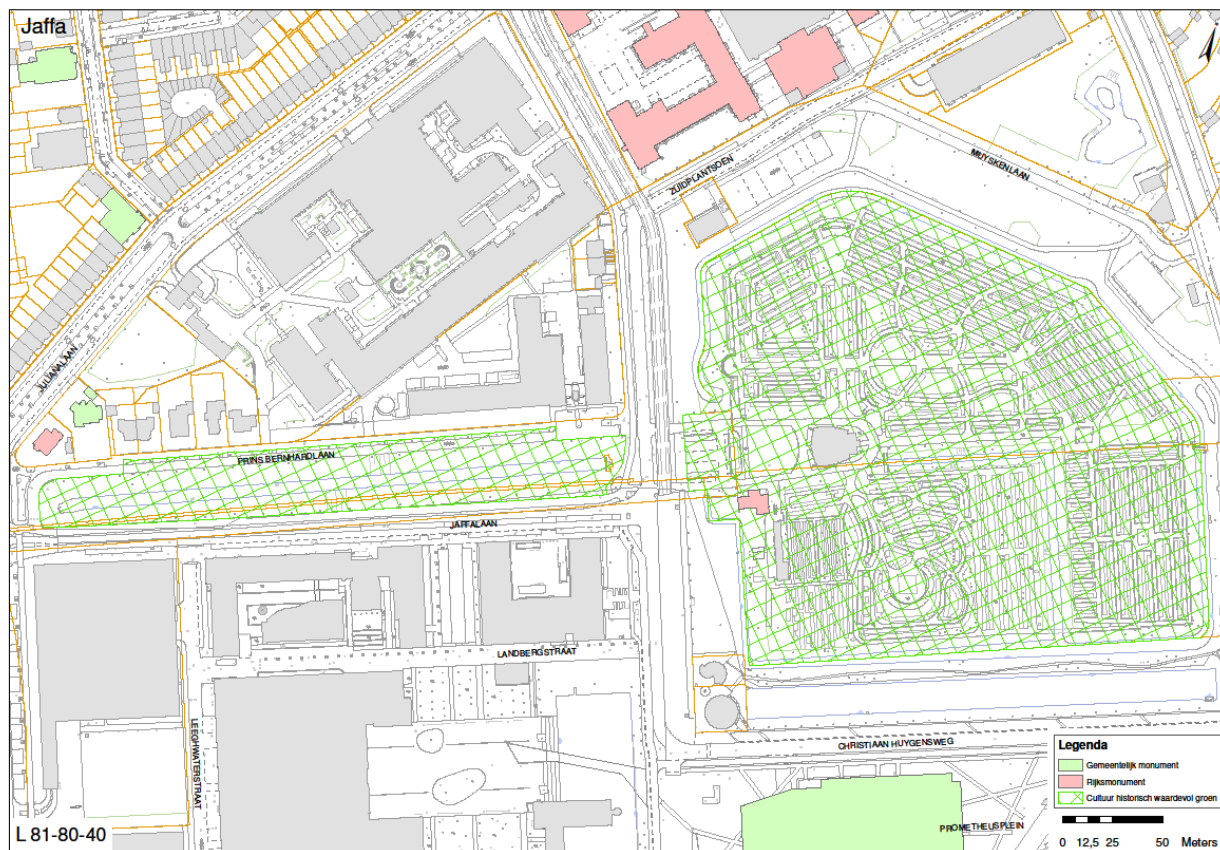
Het college van burgemeester en wethouders van Delft,

Burgemeester

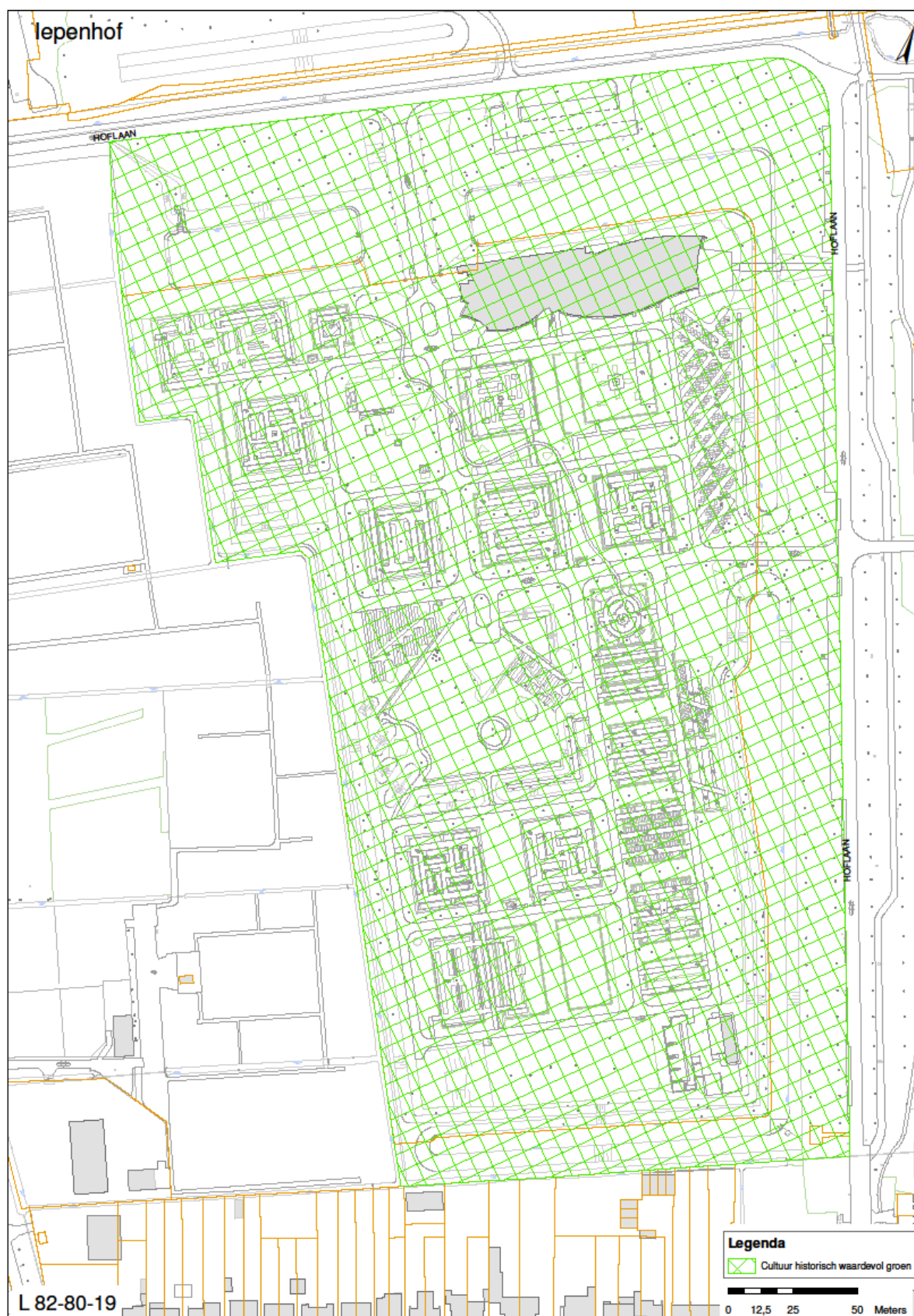
Secretaris

BIJLAGE: BEGRENZINGSKAARTEN PER CULTUURHISTORISCH WAARDEVOL GROENGEBIED

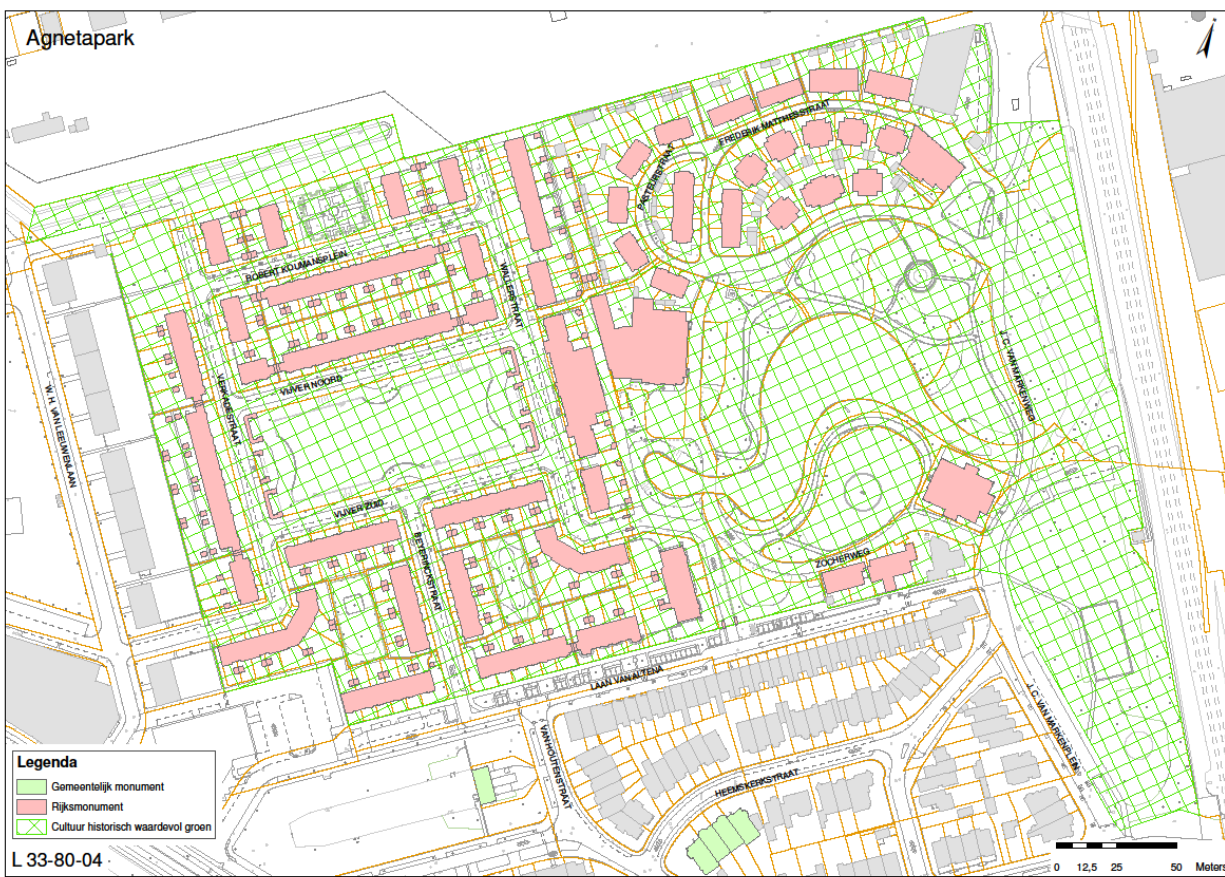
BEGRENZING ALGEMENE BEGRAAFPLAATS JAFFA

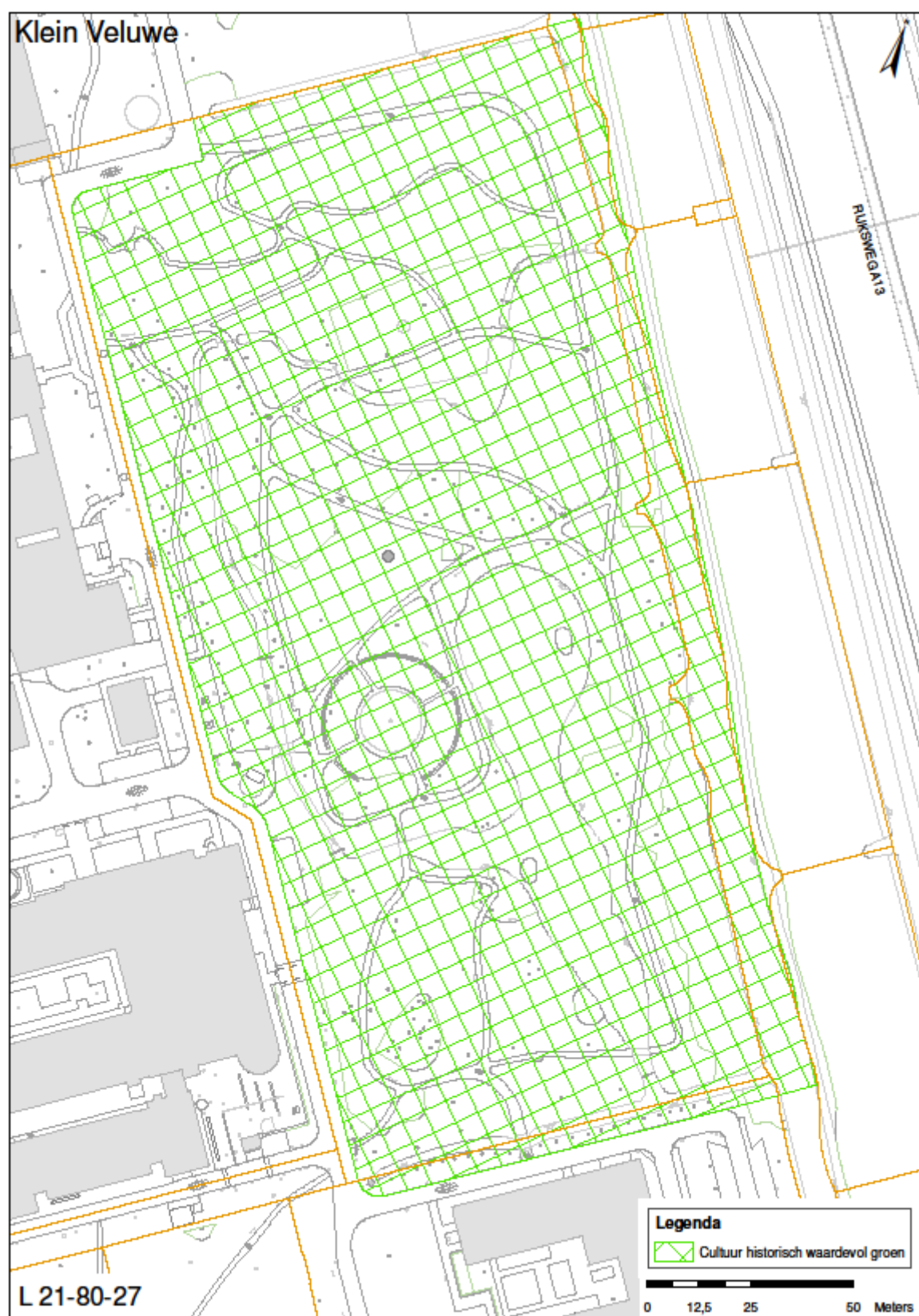
BEGRENZING ALGEMENE BEGRAAFPLAATS IEPENHOF

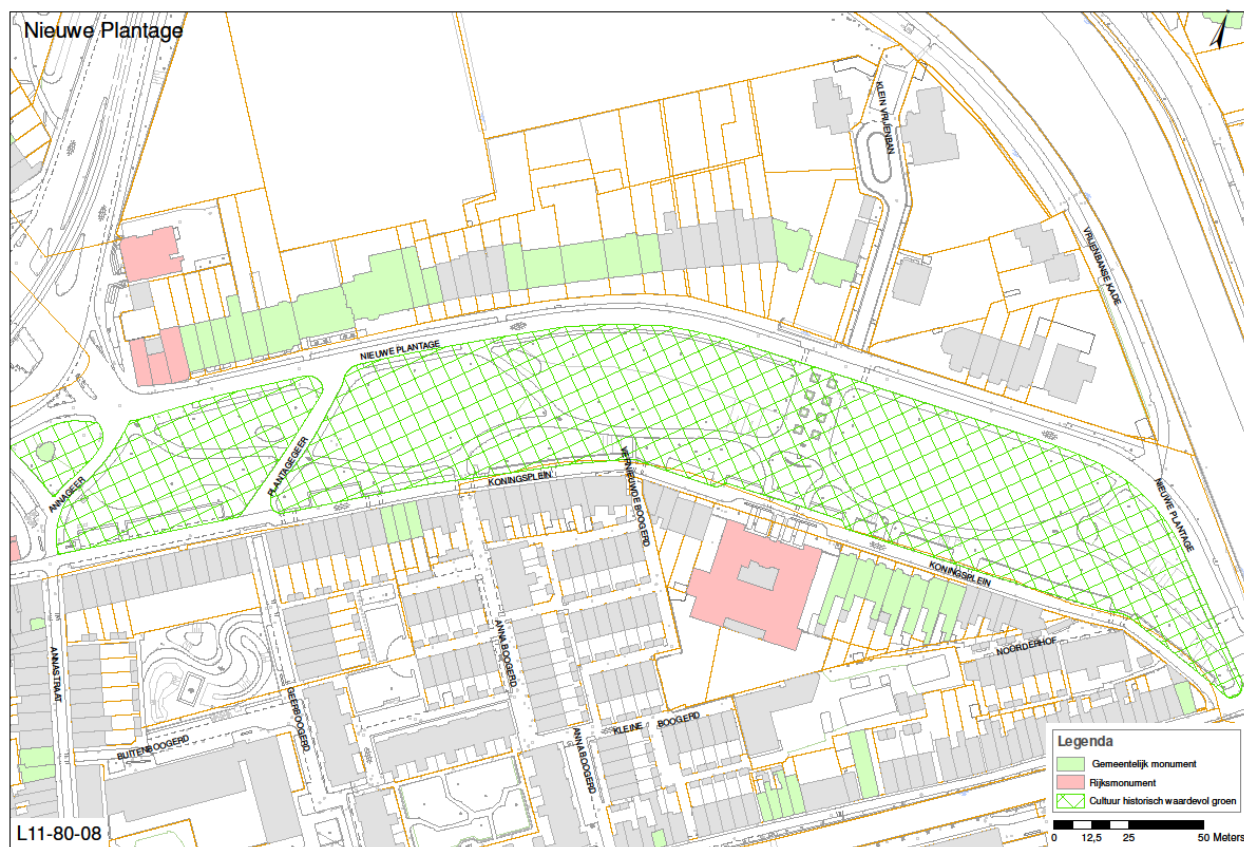
BEGRENZING AGNETAPARK

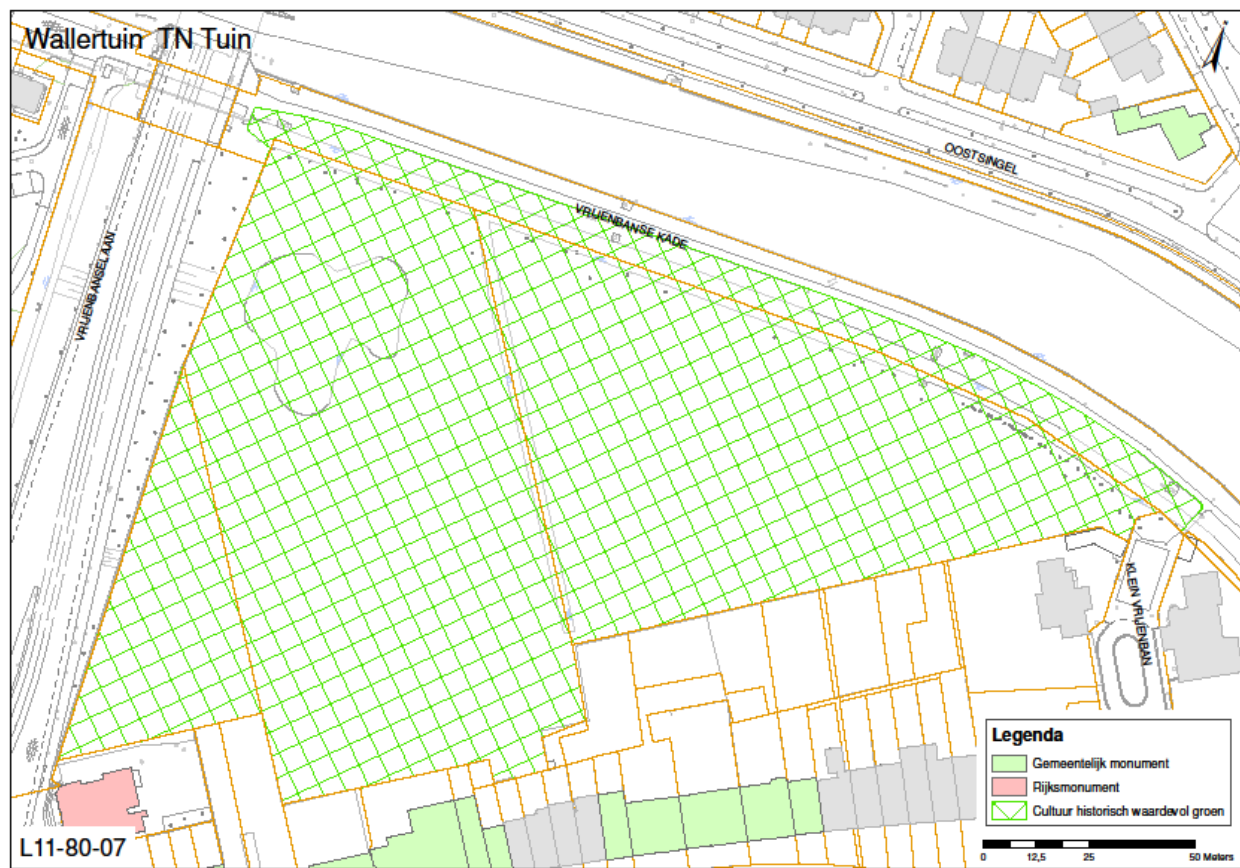
BEGRENZING KLEIN VELUWE

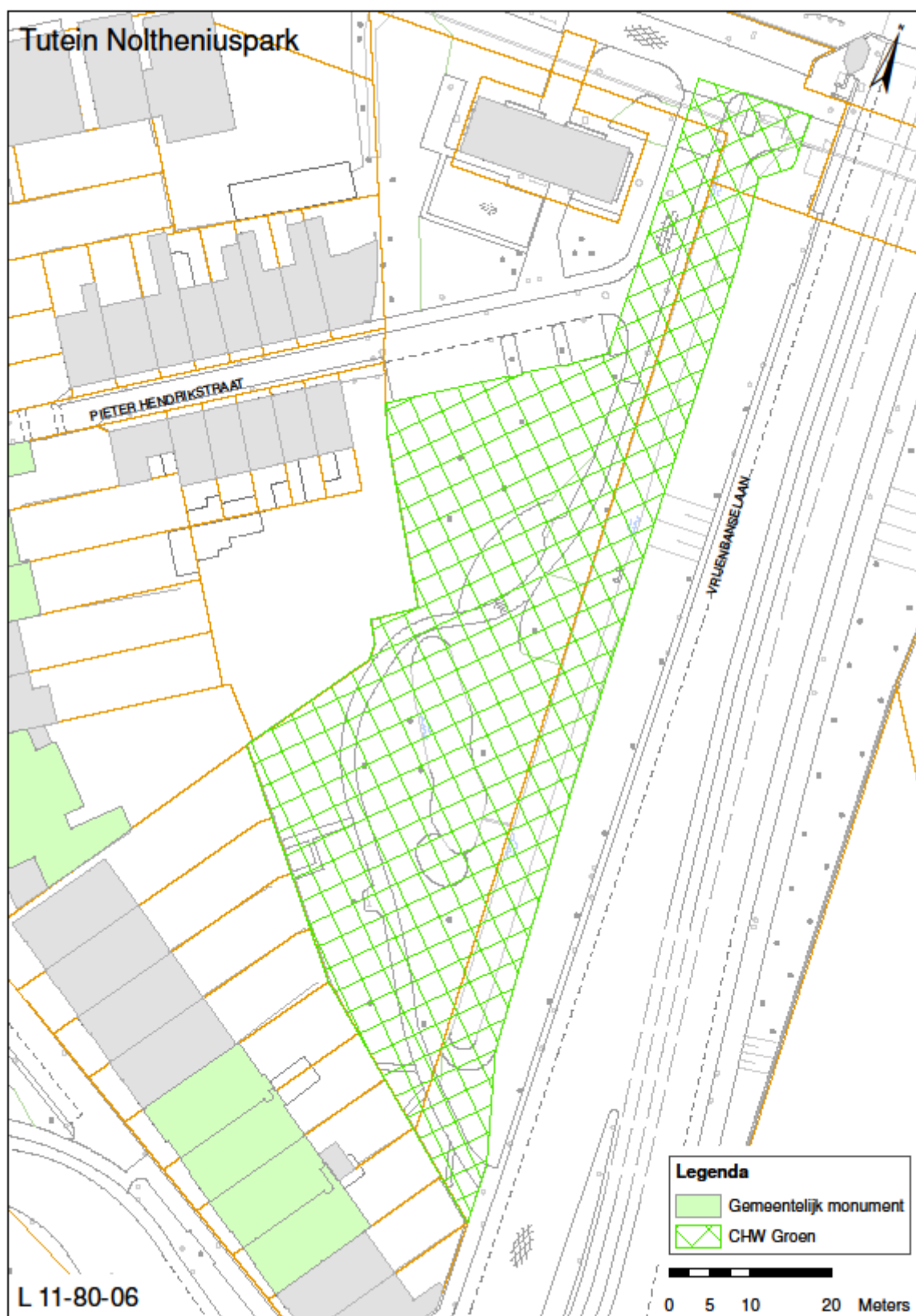
BEGRENZING NIEUWE PLANTAGE

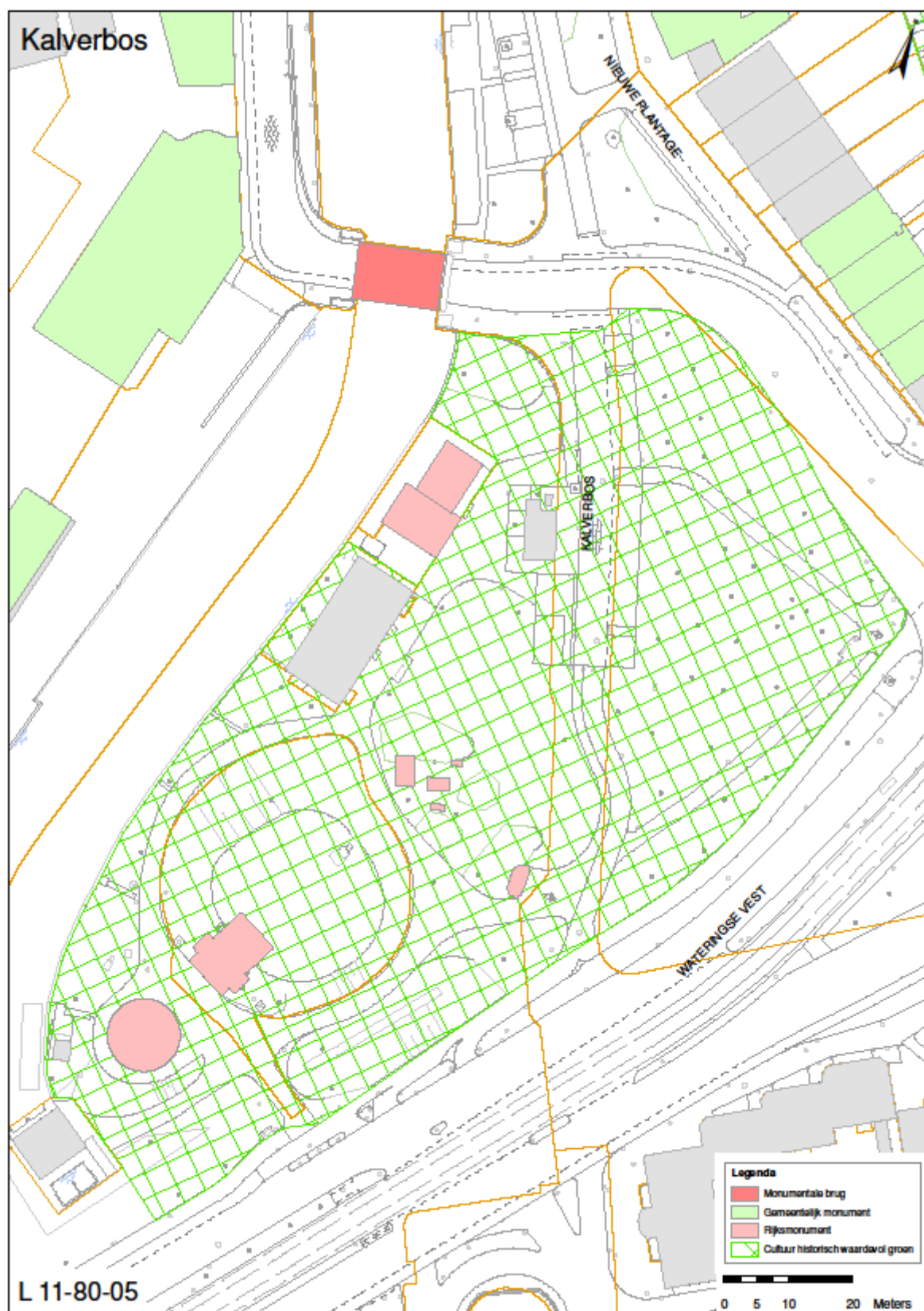
BEGRENZING WALLERTUIN EN TUTEIN NOLTHENIUSTUIN

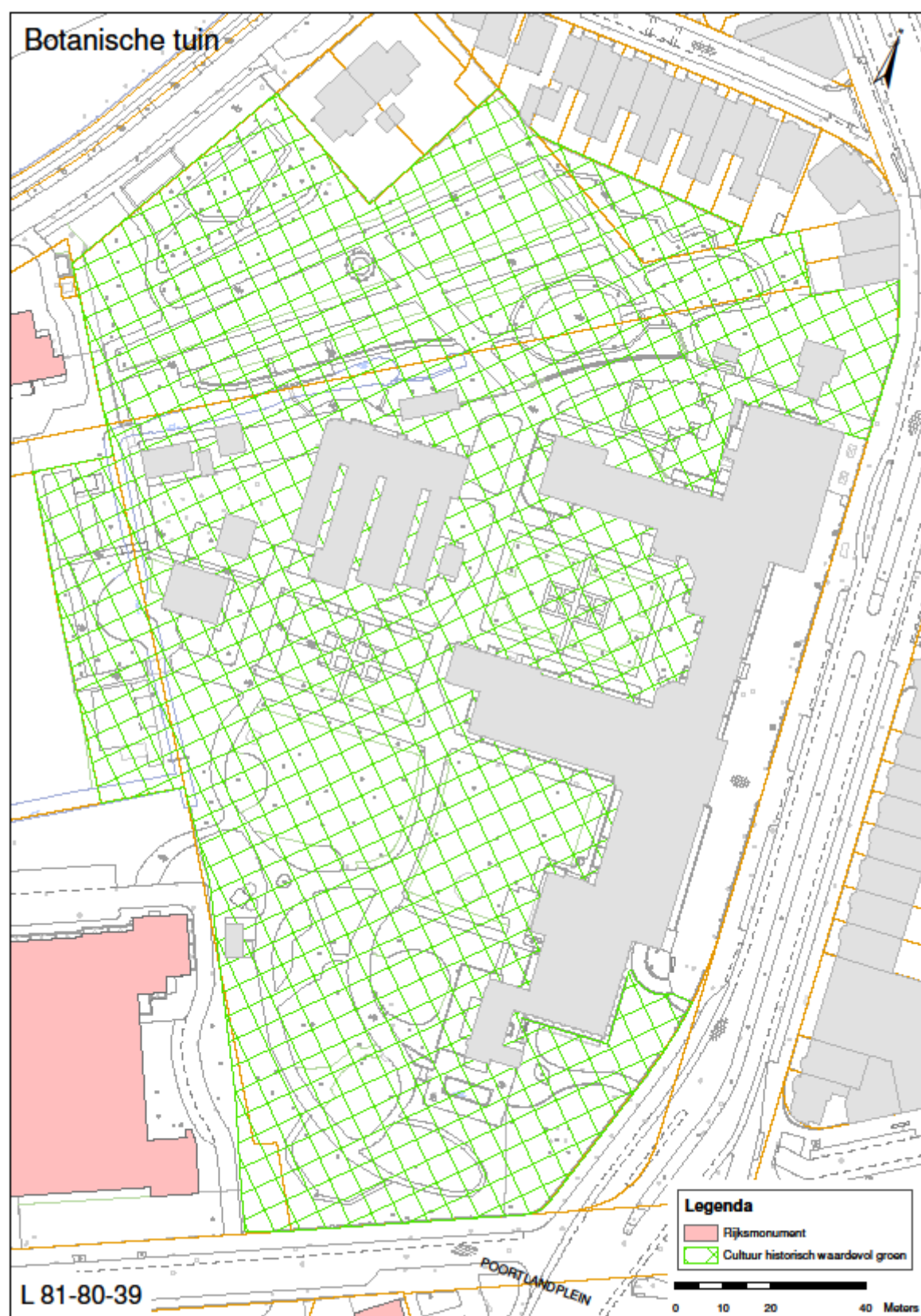
BEGRENZING NOLTHENIUSPLANTSOEN

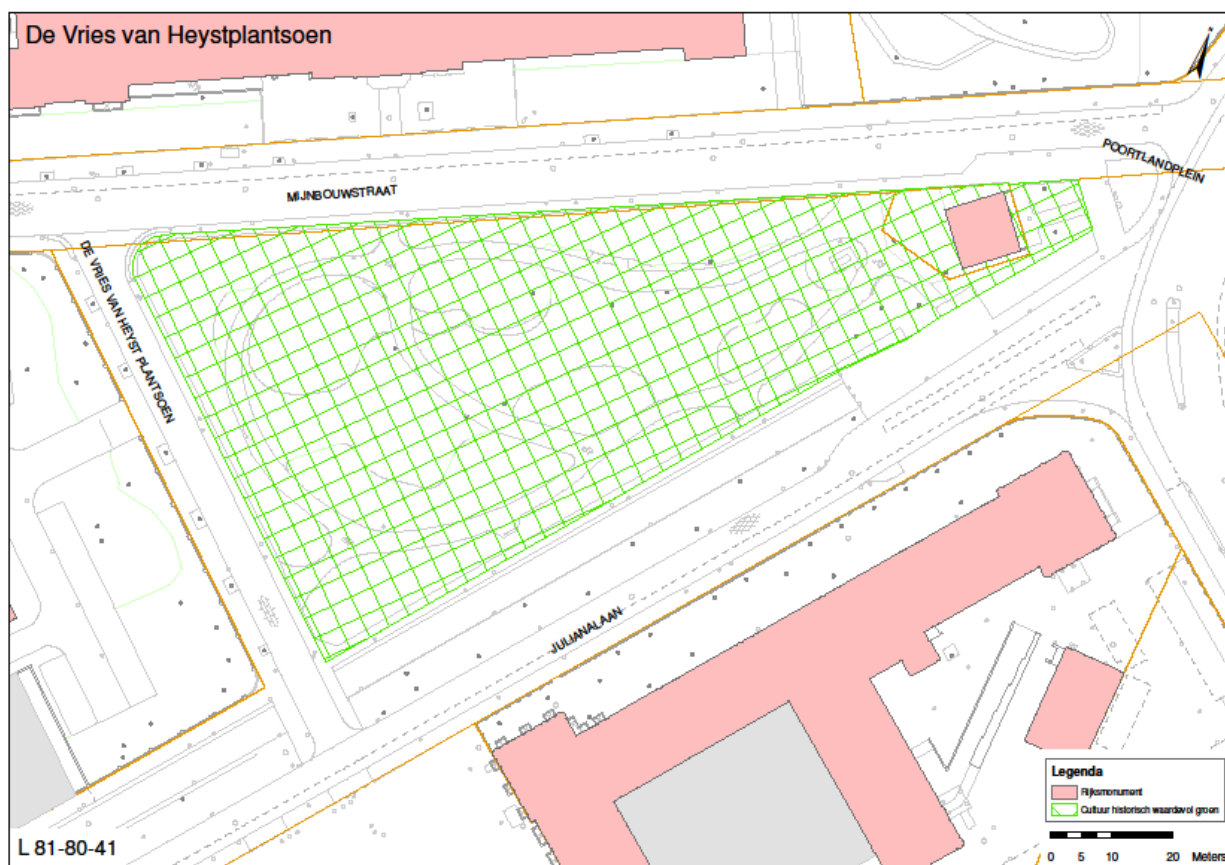
BEGRENZING KALVERBOS

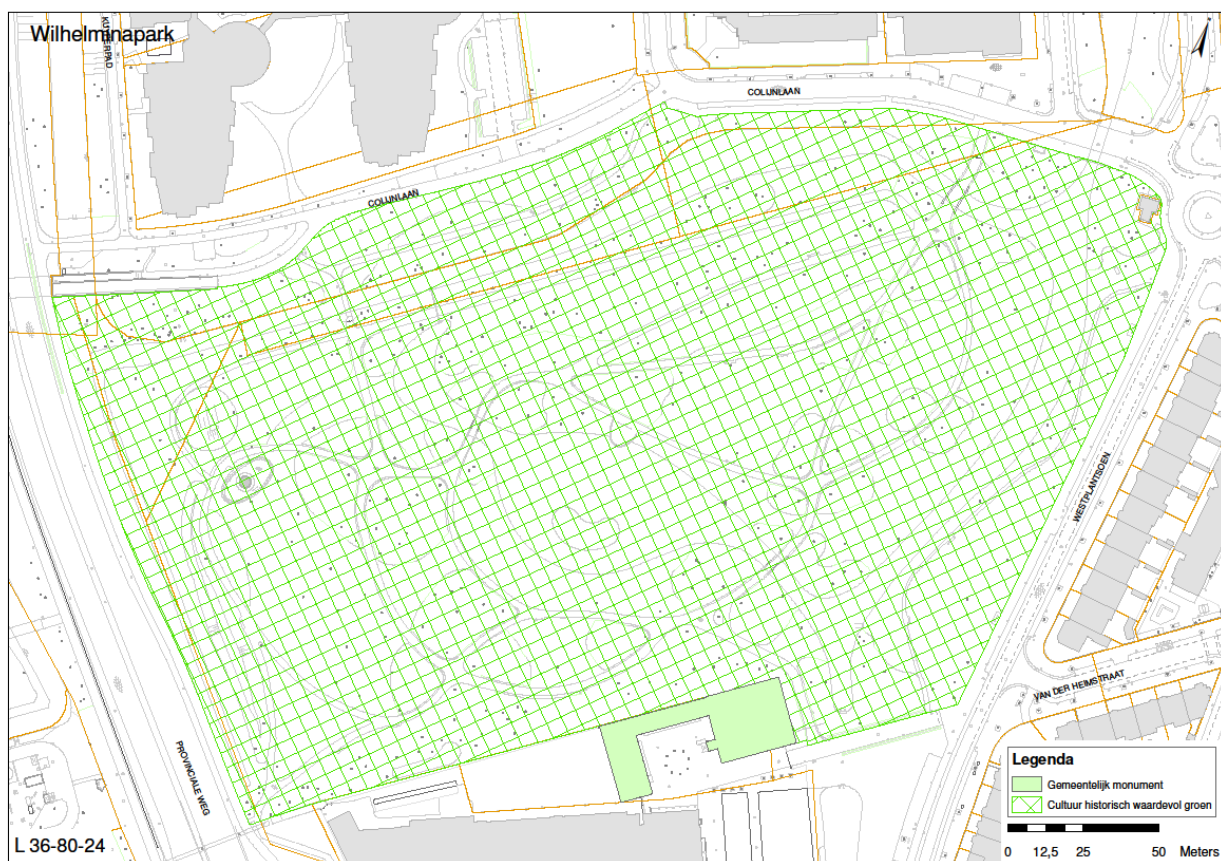
BEGRENZING BOTANISCHE TUIN

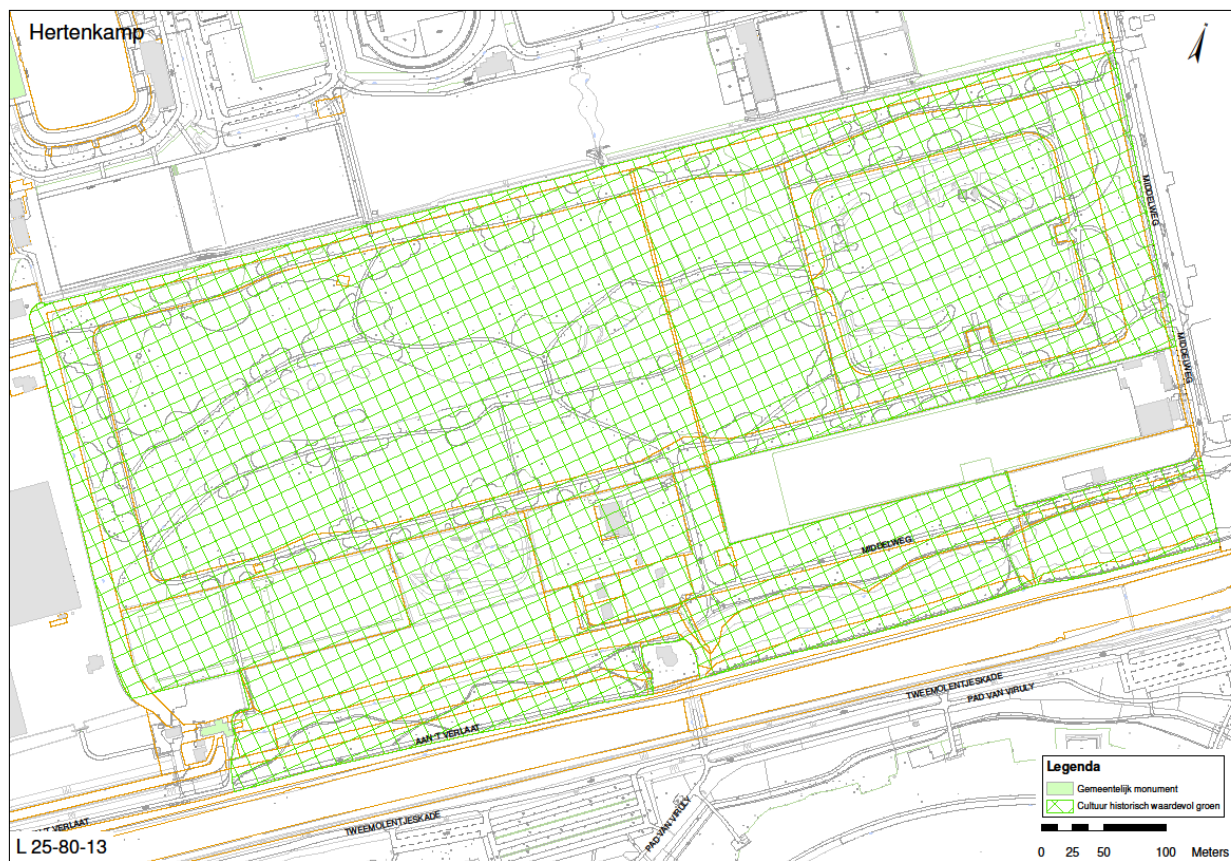
BEGRENZING DE VRIES VAN HEIJSTPLANTSOEN

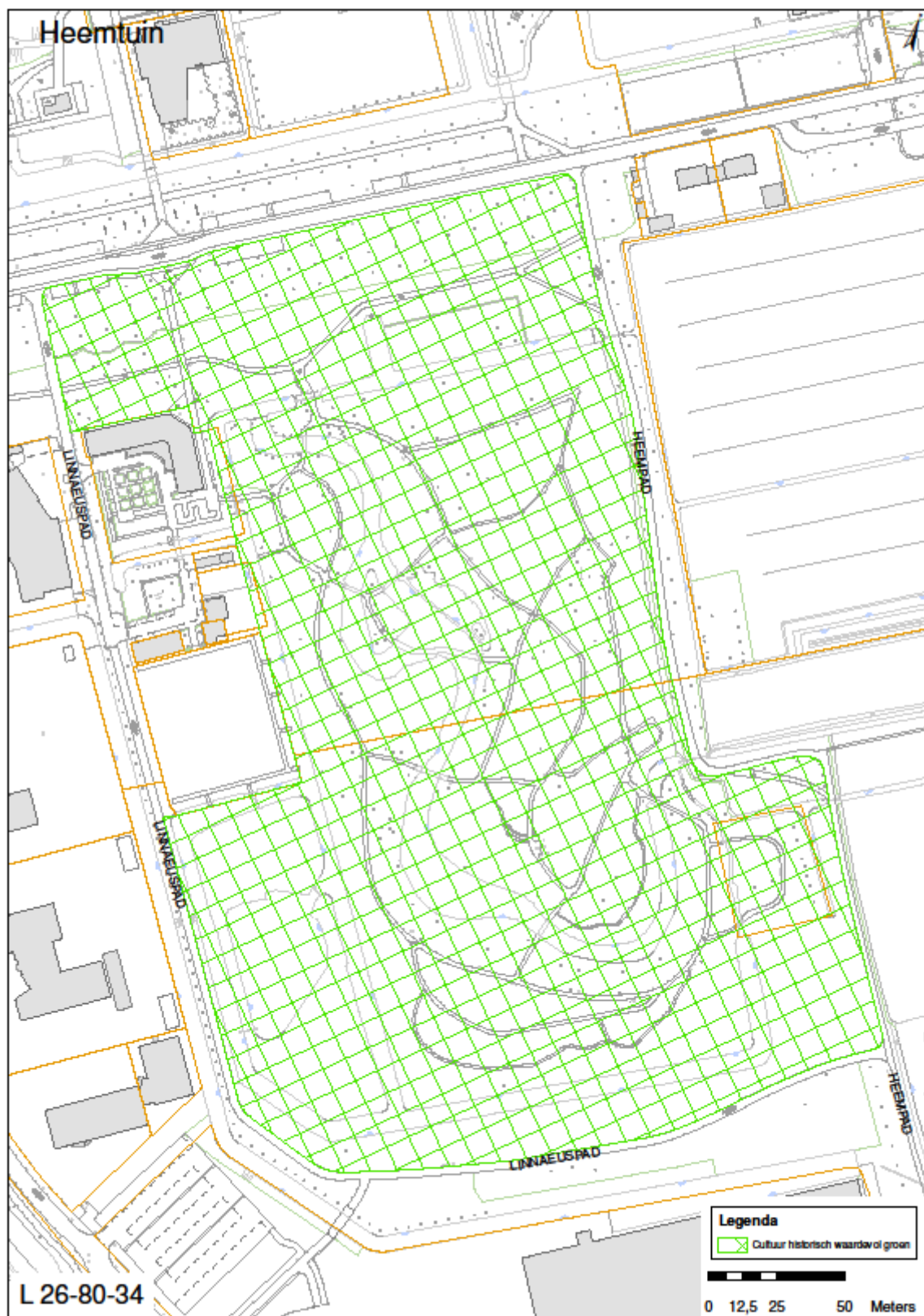
BEGRENZING WILHELMINAPARK

BEGRENZING HERTENKAMP

BEGRENZING ARBORETUM-HEEMPARK

BEGRENZING BINNENTUIN VAN BLOMMESTEINSTRAAT

